Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 22ας Μαρτίου 2018*

«Προδικαστική παραπομπή – Άμεση φορολογία – Ελευθερία εγκαταστάσεως – Συγχωνεύσεις, διασπάσεις, εισφορές ενεργητικού και ανταλλαγές μετοχών που αφορούν εταιρίες διαφορετικών κρατών μελών – Οδηγία 90/434/ΕΟΚ – Άρθρο 8 – Πράξη ανταλλαγής τίτλων – Υπεραξίες από την πράξη αυτή – Αναβολή της φορολογήσεως – Απομειώσεις κατά τη μεταγενέστερη μεταβίβαση των ληφθέντων τίτλων – Αρμοδιότητα του κράτους κατοικίας προς επιβολή φόρου – Διαφορετική μεταχείριση – Δικαιολόγηση – Διατήρηση της κατανομής της φορολογικής αρμοδιότητας μεταξύ των κρατών μελών»

Στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-327/16 και C-421/16,

με αντικείμενο δύο αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας, Γαλλία), με αποφάσεις της 31ης Μαΐου 2016 και της 19ης Ιουλίου 2016, οι οποίες περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 10 Ιουνίου 2016 και στις 28 Ιουλίου 2016, αντιστοίχως, στο πλαίσιο των δικών

Marc Jacob

κατά

Ministre des Finances et des Comptes publics (C-327/16),

και

Ministre des Finances et des Comptes publics

κατά

Marc Lassus (C-421/16),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Silva de Lapuerta, πρόεδρο τμήματος, K. Lenaerts, Πρόεδρο του Δικαστηρίου, ασκούντα καθήκοντα δικαστή του πρώτου τμήματος, C. G. Fernlund (εισηγητή), A. Arabadjiev και E. Regan, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Wathelet

γραμματέας: V. Giacobbo-Peyronnel, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 13ης Σεπτεμβρίου 2017,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– ο M. Jacob, εκπροσωπούμενος από τους E. Ginter και J. Bellet, avocats,

– η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον D. Colas και από τις E. de Moustier και S. Ghiandoni,

– η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον G. Eberhard,

– η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J. Heliskoski,

– η Σουηδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις A. Falk, C. Meyer-Seitz, U. Persson, N. Otte Widgren, και H. Shev, καθώς και από τον F. Bergius,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την N. Gossement και τον W. Roels,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 15ης Νοεμβρίου 2017,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως αφορούν την ερμηνεία του άρθρου 8 της οδηγίας 90/434/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 23 Ιουλίου 1990, σχετικά με το κοινό φορολογικό καθεστώς για τις συγχωνεύσεις, διασπάσεις, εισφορές ενεργητικού και ανταλλαγές μετοχών που αφορούν εταιρίες διαφορετικών κρατών μελών (ΕΕ 1990, L 225, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με την πράξη περί των όρων προσχωρήσεως του Βασιλείου της Νορβηγίας, της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας (ΕΕ 1994, C 241, σ. 21), και όπως προσαρμόστηκε με την απόφαση 95/1/ΕΚ, Ευρατόμ, ΕΚΑΧ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 1ης Ιανουαρίου 1995 (ΕΕ 1995, L 1, σ. 1) (στο εξής: οδηγία περί συγχωνεύσεων), και του άρθρου 49 ΣΛΕΕ.

2 Οι αιτήσεις αυτές υποβλήθηκαν στο πλαίσιο ένδικων διαφορών μεταξύ του Marc Jacob και του Ministre des Finances et des Comptes publics (Υπουργού Οικονομικών, στο εξής: φορολογική αρχή) και μεταξύ της φορολογικής αρχής και του Marc Lassus, με αντικείμενο τις αποφάσεις της φορολογικής αρχής να φορολογήσει τις υπεραξίες που προέκυψαν από πράξη ανταλλαγής τίτλων κατά τη μεταγενέστερη μεταβίβαση των ληφθέντων τίτλων.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Η πρώτη, η τέταρτη και η όγδοη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας περί συγχωνεύσεων έχουν ως εξής:

«[…] οι συγχωνεύσεις, διασπάσεις, εισφορές ενεργητικού και ανταλλαγές μετοχών που αφορούν εταιρείες ευρισκόμενες σε διαφορετικά κράτη μέλη μπορεί να είναι αναγκαίες για να δημιουργηθούν στην Κοινότητα συνθήκες ανάλογες με τις επικρατούσες σε μια εσωτερική αγορά και να εξασφαλισθεί έτσι η δημιουργία και ομαλή λειτουργία της κοινής αγοράς· ότι οι πράξεις αυτές δεν πρέπει να εμποδίζονται από ειδικούς περιορισμούς, μειονεκτήματα ή στρεβλώσεις που απορρέουν από τις φορολογικές διατάξεις των κρατών μελών· ότι, κατά συνέπεια, για τις πράξεις αυτές επιβάλλεται να

θεσπισθούν φορολογικοί κανόνες ουδέτεροι ως προς τον ανταγωνισμό, ώστε να μπορέσουν οι επιχειρήσεις να προσαρμοσθούν στις απαιτήσεις της κοινής αγοράς, να αυξήσουν την παραγωγικότητά τους και να ενισχύσουν την ανταγωνιστική τους θέση διεθνώς·

[…]

[…] στο κοινό φορολογικό καθεστώς πρέπει να αποφεύγεται η φορολογία σε περίπτωση συγχώνευσης, διάσπασης, εισφοράς ενεργητικού ή ανταλλαγής μετοχών, ενώ παράλληλα θα διασφαλίζονται τα δημοσιονομικά συμφέροντα του κράτους της εισφέρουσας ή εξαγορασθείσας εταιρείας·

[…] η χορήγηση στους εταίρους της εισφέρουσας εταιρείας τίτλων της λήπτριας ή εξαγοράζουσας εταιρείας δεν πρέπει καθ' εαυτή να οδηγεί στην επιβολή οποιασδήποτε φορολογίας των εταίρων αυτών».

4 Το άρθρο 1 της οδηγίας αυτής ορίζει ότι «[κ]άθε κράτος μέλος εφαρμόζει την παρούσα οδηγία στις περιπτώσεις συγχώνευσης, διάσπασης, εισφορών ενεργητικού και ανταλλαγής μετοχών μεταξύ εταιρειών δύο ή περισσότερων κρατών».

5 Το άρθρο 2 της οδηγίας περί συγχωνεύσεων ορίζει τα ακόλουθα:

«Για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

[…]

δ) ανταλλαγή μετοχών: η πράξη με την οποία μια εταιρεία αποκτά συμμετοχή στο κεφάλαιο άλλης εταιρείας σε ποσοστό το οποίο της παρέχει την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου της εταιρείας αυτής, έναντι παροχής στους εταίρους της δεύτερης αυτής εταιρείας, σε αντάλλαγμα των τίτλων τους, τίτλων παραστατικών του εταιρικού κεφαλαίου της πρώτης και, ενδεχομένως, έναντι καταβολής συμψηφιστικού ποσού σε μετρητά το οποίο δεν υπερβαίνει το 10 % της ονομαστικής αξίας των τίτλων αυτών ή, ελλείψει ονομαστικής αξίας, της λογιστικής αξίας των τίτλων αυτών·

[…]

ζ) αποκτώμενη εταιρεία: η εταιρεία στην οποία μια άλλη αποκτά συμμετοχή με ανταλλαγή τίτλων·

η) αποκτώσα εταιρεία: η εταιρεία που αποκτά συμμετοχή με ανταλλαγή τίτλων·

[…]».

6 Το άρθρο 3 της οδηγίας περί συγχωνεύσεων ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, με τον όρο "εταιρεία κράτους μέλους" νοείται κάθε εταιρεία:

α) που περιβάλλεται μια από τις μορφές που απαριθμούνται στο παράρτημα·

β) που, βάσει της φορολογικής νομοθεσίας κράτους μέλους, θεωρείται ότι έχει τη φορολογική της κατοικία στο κράτος αυτό και, σύμφωνα με σύμβαση περί αποφυγής διπλής φορολογίας που έχει συναφθεί με τρίτο κράτος, δεν θεωρείται ότι η φορολογική της κατοικία είναι εκτός της Κοινότητας·

γ) που, επιπλέον, υπόκειται, χωρίς δυνατότητα επιλογής και χωρίς να απαλλάσσεται η ίδια, σε έναν από τους παρακάτω φόρους:

[…]

– impôt sur les sociétés στη Γαλλία,

[…]

– impôt sur le revenu des collectivités στο Λουξεμβούργο,

[…]

ή σε οποιοδήποτε άλλο φόρο που ενδεχομένως αντικαταστήσει στο μέλλον έναν από τους παραπάνω φόρους.»

7 Το άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας περί συγχωνεύσεων ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Η παροχή, επ' ευκαιρία συγχώνευσης, διάσπασης ή ανταλλαγής μετοχών, τίτλων παραστατικών του εταιρικού κεφαλαίου της λήπτριας ή αποκτώσας εταιρείας σε εταίρο της εισφέρουσας ή αποκτώμενης εταιρείας, σε αντάλλαγμα τίτλων παραστατικών του εταιρικού κεφαλαίου της δεύτερης αυτής εταιρείας, δεν πρέπει να συνεπάγεται, αυτή καθ' αυτήν, καμία φορολόγηση του εισοδήματος, των κερδών ή των υπεραξιών αυτού του εταίρου.

2. Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν την παράγραφο 1 με την προϋπόθεση ότι ο εταίρος δεν θα αποδώσει, στους τίτλους που λαμβάνει ως αντάλλαγμα, μεγαλύτερη φορολογική αξία από όση είχαν οι ανταλλασσόμενοι τίτλοι αμέσως πριν από τη συγχώνευση, τη διάσπαση ή την ανταλλαγή μετοχών.

Η εφαρμογή της παραγράφου 1 δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να φορολογούν το κέρδος που προκύπτει από τη μεταγενέστερη εκχώρηση των τίτλων που ελήφθησαν με τον ίδιο τρόπο, όπως και το κέρδος που προκύπτει από την εκχώρηση των τίτλων που υπήρχαν πριν από την απόκτηση.

[…]»

Το συμβατικό δίκαιο

8 Το άρθρο 18 της Συμβάσεως μεταξύ Γαλλίας και Βελγίου για την αποφυγή της διπλής φορολογήσεως και τον καθορισμό κανόνων αμοιβαίας διοικητικής και νομικής συνδρομής όσον αφορά τον φόρο εισοδήματος, η οποία υπεγράφη στις Βρυξέλλες στις 10 Μαρτίου 1964, προβλέπει τα εξής:

«Εφόσον τα προηγούμενα άρθρα της παρούσας Συμβάσεως δεν προβλέπουν κάτι διαφορετικό, τα εισοδήματα των κατοίκων ενός εκ των συμβαλλόμενων κρατών φορολογούνται μόνο σε αυτό το κράτος.»

9 Το άρθρο 13, παράγραφοι 3 και 4, της Συμβάσεως μεταξύ της Κυβερνήσεως της Γαλλικής Δημοκρατίας και της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας για την αποφυγή της διπλής φορολογήσεως και την πρόληψη της φοροαποφυγής όσον αφορά τον φόρο εισοδήματος, η οποία υπεγράφη στο Λονδίνο στις 22 Μαΐου 1968 (στο εξής: Γαλλοβρετανική Σύμβαση), ορίζει τα εξής:

«3. Τα κέρδη από την εκποίηση παντός άλλου αγαθού εκτός εκείνων που αφορούν οι παράγραφοι 1, 2 και 2 είναι φορολογητέα μόνον εντός του συμβαλλομένου κράτους, κάτοικος του οποίου είναι ο μεταβιβάζων.

4. Παρά τις διατάξεις της παραγράφου 3, τα κέρδη που αποκομίζει φυσικό πρόσωπο κάτοικος συμβαλλόμενου κράτους κατά την εκποίηση πλέον των 25 τοις εκατόν των κατεχομένων μεριδίων, μόνο ή με συνδεόμενα με αυτό πρόσωπα, άμεσα ή έμμεσα, στο πλαίσιο εταιρίας που έχει έδρα στο άλλο συμβαλλόμενο κράτος, είναι φορολογητέα σε αυτό το άλλο κράτος. Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου εφαρμόζονται μόνον εάν:

a) το φυσικό πρόσωπο έχει την ιθαγένεια του άλλου συμβαλλόμενου κράτους, χωρίς να έχει την ιθαγένεια του πρώτου συμβαλλόμενου κράτους, και

b) το φυσικό πρόσωπο ήταν κάτοικος του άλλου συμβαλλόμενου κράτους επί οποιοδήποτε χρονικό διάστημα κατά τη διάρκεια των αμέσως πριν από την εκποίηση των μεριδίων πέντε ετών.»

Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου έχουν επίσης εφαρμογή στα κέρδη που αντλούνται από την εκποίηση άλλων εταιρικών δικαιωμάτων της εταιρίας αυτής, τα οποία, για τη φορολόγηση κεφαλαιακών κερδών, υπόκεινται βάσει της νομοθεσίας αυτού του άλλου συμβαλλόμενου κράτους στο ίδιο καθεστώς με εκείνο των κερδών που αντλούνται από την εκποίηση των μεριδίων.»

Το γαλλικό δίκαιο

10 Το άρθρο 92 B, παράγραφος II, σημείο 1, του code général des impôts (γενικού φορολογικού κώδικα, στο εξής: CGI), ως ίσχυε για τις υπεραξίες που τέθηκαν υπό καθεστώς αναβολής της φορολογήσεως την 1η Ιανουαρίου 2000, όριζε τα ακόλουθα:

«Από 1ης Ιανουαρίου 1992 ή από 1ης Ιανουαρίου 1991, ως προς τις εισφορές τίτλων σε εταιρία υποκείμενη στον φόρο εταιριών, η φορολόγηση της υπεραξίας που πραγματοποιείται στην περίπτωση ανταλλαγής τίτλων απορρέουσας από πράξη δημόσιας προσφοράς, συγχωνεύσεως, διασπάσεως, απορροφήσεως ενός αμοιβαίου κεφαλαίου από επενδυτική εταιρία μεταβλητού κεφαλαίου που διενεργήθηκε σύμφωνα με την ισχύουσα ρύθμιση ή εισφοράς τίτλων σε εταιρία υποκείμενη στον φόρο εταιριών, μπορεί να αναβληθεί μέχρι το χρονικό σημείο κατά το οποίο θα πραγματοποιηθεί η μεταβίβαση ή η εξαγορά των τίτλων που ελήφθησαν κατά την ανταλλαγή […]».

11 Το άρθρο 160, παράγραφοι I και Iter, του CGI, ως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών των υποθέσεων των κυρίων δικών, όριζε τα εξής:

«I. […] Η φορολόγηση της ούτως αντληθείσας υπεραξίας εξαρτάται μόνον από την προϋπόθεση ότι τα άμεσα ή έμμεσα δικαιώματα του μεταβιβάζοντος, του/της συζύγου του, των ανιόντων ή των κατιόντων τους επί των εταιρικών κερδών υπερέβησαν συλλήβδην το 25 % των κερδών αυτών σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια των τελευταίων πέντε ετών. Εντούτοις, όταν η μεταβίβαση πραγματοποιείται προς όφελος ενός από τα διαλαμβανόμενα στο παρόν εδάφιο πρόσωπα, η υπεραξία απαλλάσσεται του φόρου, εφόσον το σύνολο ή μέρος των εταιρικών δικαιωμάτων δεν πωλείται σε τρίτον εντός διαστήματος πέντε ετών. Διαφορετικά, η υπεραξία φορολογείται στο όνομα του πρώτου μεταβιβάζοντος κατά το έτος της μεταπωλήσεως των δικαιωμάτων στον τρίτο.

[…]

Οι μειώσεις αξίας που σημειώθηκαν κατά τη διάρκεια ενός έτους αφαιρούνται αποκλειστικώς από τις υπεραξίες του αυτού είδους που σημειώθηκαν κατά τη διάρκεια του αυτού έτους ή των επομένων πέντε ετών.

[…]

I ter. […] 4. Η φορολόγηση της υπεραξίας που πραγματοποιείται από την 1η Ιανουαρίου 1991 στην περίπτωση ανταλλαγής εταιρικών δικαιωμάτων απορρέουσας από πράξη συγχωνεύσεως, διασπάσεως, εισφοράς τίτλων σε εταιρία υποκείμενη στον φόρο εταιριών μπορεί να αναβληθεί υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 92 B, II […]».

12 Βάσει του άρθρου 164 B, παράγραφος I, στοιχείο f, του κώδικα αυτού, ως ίσχυε το 1999, ως εισοδήματα από πηγή εντός της Γαλλίας θεωρούνται «οι υπεραξίες που μνημονεύονται στο άρθρο 160 και προκύπτουν από μεταβίβαση δικαιωμάτων σχετικών με εταιρίες που έχουν την έδρα τους στη Γαλλία».

13 Το άρθρο 244bis B του CGI, ως ίσχυε κατά την ημερομηνία μεταβιβάσεως των τίτλων το 1999, προέβλεπε τα εξής:

«Το προϊόν από τη μεταβίβαση εταιρικών δικαιωμάτων που μνημονεύονται στο άρθρο 160, το οποίο αποκομίζουν φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν φορολογική κατοικία στη Γαλλία κατά την έννοια του άρθρου 4 B ή νομικά πρόσωπα ή οργανισμοί, ανεξαρτήτως μορφής, που έχουν την έδρα τους εκτός Γαλλίας, βεβαιώνεται και φορολογείται κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 160.»

Οι διαφορές των κυρίων δικών και τα προδικαστικά ερωτήματα

Η υπόθεση C-327/16

14 Στις 23 Δεκεμβρίου 1996, ο M. Jacob, φορολογικός κάτοικος Γαλλίας, εισέφερε σε εταιρία γαλλικού δικαίου τίτλους που κατείχε σε άλλη εταιρία γαλλικού δικαίου, με αντάλλαγμα τίτλους εκδόσεως της πρώτης εταιρίας. Σύμφωνα με την εφαρμοστέα κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών φορολογική νομοθεσία, η υπεραξία που δημιουργήθηκε κατά την πράξη αυτή ανταλλαγής τίτλων τέθηκε υπό καθεστώς αναβολής της φορολογήσεως.

15 Την 1η Οκτωβρίου 2004, ο M. Jacob μετέφερε τη φορολογική κατοικία του από τη Γαλλία στο Βέλγιο.

16 Στις 21 Δεκεμβρίου 2007, ο M. Jacob μεταβίβασε το σύνολο των τίτλων που ελήφθησαν κατά την επίμαχη πράξη ανταλλαγής. Κατόπιν της μεταβιβάσεως αυτής, η τεθείσα υπό καθεστώς αναβολής της φορολογήσεως υπεραξία φορολογήθηκε, για το έτος 2007, ενώ επιβλήθηκαν ακόμη τόκοι υπερημερίας και πρόσθετος φόρος ύψους 10 %.

17 Με απόφαση της 8ης Ιουνίου 2012, το tribunal administratif de Montreuil (διοικητικό πρωτοδικείο Montreuil, Γαλλία) απήλλαξε τον M. Jacob από τον πρόσθετο αυτό φόρο εισοδήματος. Στις 28 Μαΐου 2015, το cour administrative d'appel de Versailles (διοικητικό εφετείο Βερσαλλιών, Γαλλία) εξαφάνισε την απόφαση αυτή και επέβαλε εκ νέου τον συνολικό φόρο από τον οποίο είχε απαλλαγεί ο M. Jacob.

18 Την 1η Οκτωβρίου 2015, ο M. Jacob άσκησε αναίρεση ενώπιον του Conseil d'État (Συμβουλίου της Επικρατείας, Γαλλία) υποστηρίζοντας ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική νομοθεσία, με την οποία μεταφέρεται στο γαλλικό δίκαιο το άρθρο 8 της οδηγίας περί συγχωνεύσεων, παρέβλεπε τους σκοπούς που επιδιώκει το άρθρο αυτό. Ο M. Jacob υποστηρίζει, συναφώς, ότι, σύμφωνα με το προμνησθέν άρθρο 8, γενεσιουργός αιτία της φορολογήσεως μιας υπεραξίας είναι η μεταγενέστερη μεταβίβαση των ληφθέντων τίτλων και όχι η πράξη ανταλλαγής των τίτλων· η πράξη αυτή αποτελεί μια ενδιάμεση μόνο και από φορολογική άποψη ουδέτερη πράξη.

19 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, κατ' ουσίαν, ότι η ερμηνεία της επίμαχης εθνικής νομοθεσίας εξαρτάται από την ερμηνεία του άρθρου 8 της οδηγίας περί συγχωνεύσεων.

20 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχουν οι διατάξεις του άρθρου 8 της οδηγίας [περί συγχωνεύσεων] την έννοια ότι, σε περίπτωση ανταλλαγής τίτλων εμπίπτουσας στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας [περί συγχωνεύσεων], εμποδίζουν την εφαρμογή ενός μηχανισμού αναβολής φορολογίας που προβλέπει ότι, κατά παρέκκλιση από τον κανόνα ότι η γενεσιουργός αιτία της φορολογήσεως μιας υπεραξίας ανακύπτει κατά τη διάρκεια του έτους της πραγματοποιήσεώς της, μια υπεραξία λόγω τέτοιας ανταλλαγής βεβαιώνεται και εκκαθαρίζεται επ' ευκαιρία της πράξεως ανταλλαγής τίτλων και φορολογείται το έτος κατά τη διάρκεια του οποίου επέρχεται το γεγονός που αίρει την αναβολή φορολογίας, το οποίο μπορεί, μεταξύ άλλων, να είναι η μεταβίβαση των τίτλων που ελήφθησαν κατά το χρονικό σημείο της ανταλλαγής;

2) Έχουν οι διατάξεις του άρθρου 8 της οδηγίας [περί συγχωνεύσεων] την έννοια ότι, σε περίπτωση ανταλλαγής τίτλων εμπίπτουσας στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, εμποδίζουν να φορολογείται η υπεραξία λόγω ανταλλαγής τίτλων, εφόσον γίνει δεκτό ότι είναι φορολογητέα, από το κράτος της κατοικίας του φορολογούμενου κατά το χρονικό σημείο της ανταλλαγής, όταν ο φορολογούμενος αυτός έχει μεταφέρει τη φορολογική του κατοικία σε άλλο κράτος μέλος κατά την ημερομηνία μεταβιβάσεως των τίτλων που ελήφθησαν επ' ευκαιρία της ανταλλαγής αυτής κατά την οποία φορολογείται πράγματι η εν λόγω υπεραξία;»

Η υπόθεση C-421/16

21 Ο M. Lassus, φορολογικός κάτοικος Ηνωμένου Βασιλείου από το 1997, εισέφερε, στις 7 Δεκεμβρίου 1999, σε εταιρία λουξεμβουργιανού δικαίου τίτλους που κατείχε σε εταιρία γαλλικού δικαίου, με αντάλλαγμα τίτλους της πρώτης εταιρίας. Κατά τη συναλλαγή αυτή βεβαιώθηκε υπεραξία, η οποία τέθηκε υπό καθεστώς αναβολής της φορολογήσεως, κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας που ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών.

22 Από τη διαβιβασθείσα στο Δικαστήριο δικογραφία προκύπτει ότι, κατόπιν αυτής της πράξεως ανταλλαγής, ο M. Lassus απέκτησε και άλλους τίτλους της εν λόγω εταιρίας λουξεμβουργιανού δικαίου. Τον Δεκέμβριο του 2002, ο M. Lassus μεταβίβασε το 45 % των τίτλων που κατείχε εντός της εταιρίας αυτής.

23 Η φορολογική αρχή, εκτιμώντας ότι οι τίτλοι που έλαβε ο M. Lassus κατά την προμνησθείσα πράξη ανταλλαγής είχαν μεταβιβασθεί κατά ποσοστό 45 %, φορολόγησε το αντίστοιχο ποσοστό της υπεραξίας που είχε τεθεί υπό καθεστώς αναβολής της φορολογήσεως, όπως αυτή είχε βεβαιωθεί για το έτος 1999. Ως εκ τούτου, η φορολογική αρχή επέβαλε στον M. Lassus πρόσθετο φόρο εισοδήματος για το έτος 2002.

24 Προς αμφισβήτηση των πράξεων αυτών επιβολής φόρου, ο M. Lassus προσέφυγε ενώπιον του tribunal administratif de Paris (διοικητικού πρωτοδικείου Παρισίων, Γαλλία), το οποίο απέρριψε την προσφυγή του. Επιληφθέν εφέσεως, το cour administrative d'appel de Paris (διοικητικό εφετείο Παρισιού, Γαλλία) εξαφάνισε την πρωτόδικη απόφαση και, ως εκ τούτου, απήλλαξε τον M. Lassus από τον εν λόγω φόρο. Η φορολογική αρχή άσκησε τότε αναίρεση ενώπιον του Conseil d'État (Συμβουλίου της Επικρατείας) κατά της τελευταίας αποφάσεως.

25 Το αιτούν δικαστήριο αναφέρει ότι, βάσει της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης νομοθεσίας και του άρθρου 13, παράγραφος 4, στοιχεία a και b, της Γαλλοβρετανικής Συμβάσεως, η υπεραξία που προέκυψε από την πράξη ανταλλαγής που πραγματοποίησε το 1999 ο M. Lassus, ο οποίος είχε τη φορολογική κατοικία του στο Ηνωμένο Βασίλειο, μπορούσε να φορολογηθεί στη Γαλλία.

26 Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η επίμαχη εθνική νομοθεσία έχει ως αποτέλεσμα, κατά παρέκκλιση από τον κανόνα ότι η γενεσιουργός αιτία της φορολογήσεως υπεραξίας ανακύπτει κατά τη διάρκεια του έτους της πραγματοποιήσεώς της, απλώς ότι καθίστανται δυνατές η βεβαίωση της υπεραξίας που προκύπτει από πράξη ανταλλαγής τίτλων, κατά το έτος που διενεργείται η τελευταία, και η φορολόγησή της κατά το έτος στη διάρκεια του οποίου επέρχεται το γεγονός που αίρει την αναβολή της φορολογήσεως, ήτοι το έτος κατά το οποίο πραγματοποιήθηκε η μεταβίβαση των τίτλων που ελήφθησαν κατά την ανταλλαγή.

27 Στο πλαίσιο αυτό, το γεγονός ότι η υπεραξία που προέκυψε από τη μεταγενέστερη μεταβίβαση των ως αντάλλαγμα ληφθέντων τίτλων είναι φορολογητέα σε κράτος μέλος διαφορετικό από τη Γαλλική Δημοκρατία δεν επηρεάζει, κατά το αιτούν δικαστήριο, την εξουσία του τελευταίου κράτους μέλους να φορολογήσει την υπεραξία που προέκυψε από την επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης πράξη ανταλλαγής.

28 Εντούτοις, ο M. Lassus αμφισβητεί την ερμηνεία αυτή. Υποστηρίζει, κυρίως, ότι ο μηχανισμός αναβολής της φορολογήσεως που εισήγαγε η εθνική νομοθεσία δεν είναι συμβατός προς το άρθρο 8 της οδηγίας περί συγχωνεύσεων. Φρονεί ότι το άρθρο αυτό προβλέπει ως γενεσιουργό αιτία της φορολογήσεως τη μεταγενέστερη μεταβίβαση των ως αντάλλαγμα ληφθέντων τίτλων και όχι την πράξη ανταλλαγής τίτλων, η οποία συνιστά ενδιάμεση και από φορολογική άποψη ουδέτερη πράξη. Υποστηρίζει επίσης ότι, εν προκειμένω, κατά την ημερομηνία της μεταβιβάσεως των τίτλων που ελήφθησαν ως αντάλλαγμα, η Γαλλική Δημοκρατία δεν ήταν πλέον φορολογικά αρμόδια επί της συγκεκριμένης υπεραξίας, καθόσον η μεταβίβαση υπαγόταν στη φορολογική αρμοδιότητα του Ηνωμένου Βασιλείου.

29 Εξάλλου, σε περίπτωση που η μεταβίβαση ήταν φορολογητέα στη Γαλλία, εφόσον η εθνική νομοθεσία επιτρέπει στους φορολογούμενος κατοίκους ημεδαπής να αφαιρούν την απομείωση λόγω μεταβιβάσεως από τις υπεραξίες ίδιας φύσεως, η άρνηση της φορολογικής αρχής να αφαιρέσει την απομείωση που δημιουργήθηκε από τη μεταβίβαση των τίτλων το 2002 από την υπεραξία που προέκυψε από την πράξη ανταλλαγής τίτλων και τέθηκε υπό καθεστώς αναβολής της φορολογήσεως συνιστά εμπόδιο στην ελευθερία εγκαταστάσεως.

30 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχουν οι [...] διατάξεις του άρθρου 8 της οδηγίας [περί συγχωνεύσεων] την έννοια ότι, σε περίπτωση πράξεως ανταλλαγής τίτλων εμπίπτουσας στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας [περί συγχωνεύσεων], εμποδίζουν την εφαρμογή μηχανισμού αναβολής της φορολογήσεως που προβλέπει ότι, κατά παρέκκλιση από τον κανόνα ότι η γενεσιουργός αιτία της φορολογήσεως μιας υπεραξίας δημιουργείται το έτος κατά τη διάρκεια του οποίου αυτή προκύπτει, η υπεραξία λόγω μιας τέτοιας ανταλλαγής βεβαιώνεται και εκκαθαρίζεται επ' ευκαιρία της πράξεως ανταλλαγής τίτλων και φορολογείται το έτος κατά τη διάρκεια του οποίου επέρχεται το γεγονός που αίρει την αναβολή φορολογίας, το οποίο μπορεί, μεταξύ άλλων, να είναι η μεταβίβαση των τίτλων που ελήφθησαν κατά το χρονικό σημείο της ανταλλαγής;

2) Μπορεί η υπεραξία λόγω ανταλλαγής τίτλων, αν υποτεθεί ότι είναι φορολογητέα, να φορολογηθεί από το κράτος που είχε την εξουσία επιβολής φόρου κατά το χρονικό σημείο της πράξεως ανταλλαγής, ενώ η μεταβίβαση των τίτλων που ελήφθησαν επ' ευκαιρία της ανταλλαγής αυτής υπάγεται στη φορολογική αρμοδιότητα άλλου κράτους μέλους;

3) Αν στα προηγούμενα ερωτήματα δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία δεν εμποδίζει να φορολογείται η υπεραξία που απορρέει από ανταλλαγή τίτλων κατά το χρονικό σημείο της μεταγενέστερης μεταβιβάσεως των τίτλων οι οποίοι ελήφθησαν κατά την ανταλλαγή, περιλαμβανομένης της περιπτώσεως κατά την οποία οι δύο πράξεις δεν υπάγονται στη φορολογική αρμοδιότητα του ίδιου κράτους μέλους, μπορεί το κράτος μέλος, στο οποίο η υπεραξία λόγω ανταλλαγής έχει τεθεί

υπό καθεστώς αναβολής της φορολογήσεως, να φορολογήσει την υπό καθεστώς αναβολής υπεραξία κατά τη μεταβίβαση αυτή, με την επιφύλαξη των εφαρμοστέων διατάξεων της διμερούς φορολογικής συμβάσεως, χωρίς να λάβει υπόψη το αποτέλεσμα της μεταβιβάσεως, όταν το αποτέλεσμα αυτό συνίσταται σε απομείωση; Το ερώτημα αυτό υποβάλλεται τόσο σε σχέση με την οδηγία [περί συγχωνεύσεων] όσο και σε σχέση με την ελευθερία εγκαταστάσεως, την οποία εγγυάται το άρθρο 49 της Συνθήκης [ΕΚ], νυν άρθρο 49 της Συνθήκης [ΛΕΕ], εφόσον φορολογούμενος με φορολογική κατοικία στη Γαλλία θα μπορούσε, κατά την πράξη ανταλλαγής και κατά την πράξη μεταβιβάσεως τίτλων, να επωφεληθεί, από την αφαίρεση της απομειώσεως λόγω μεταβιβάσεως.

4) Αν στο τρίτο ερώτημα δοθεί η απάντηση ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η απομείωση λόγω μεταβιβάσεως των τίτλων που ελήφθησαν κατά την ανταλλαγή, οφείλει το κράτος μέλος στο οποίο πραγματοποιήθηκε η υπεραξία λόγω ανταλλαγής να αφαιρέσει από την υπεραξία την απομείωση λόγω μεταβιβάσεως ή οφείλει, εφόσον η μεταβίβαση δεν εμπίπτει στη φορολογική του δικαιοδοσία, να μη φορολογήσει την υπεραξία λόγω ανταλλαγής;

5) Αν στο τέταρτο ερώτημα δοθεί η απάντηση ότι πρέπει να αφαιρείται η απομείωση λόγω μεταβιβάσεως από την υπεραξία λόγω ανταλλαγής, ποια είναι η τιμή κτήσεως των μεταβιβασθέντων τίτλων που πρέπει να ληφθεί υπόψη για να υπολογιστεί η απομείωση αυτή λόγω μεταβιβάσεως; Πρέπει, ιδίως, να ληφθεί υπόψη ως ενιαία τιμή κτήσεως των μεταβιβασθέντων τίτλων η συνολική αξία των τίτλων της εταιρίας που ελήφθησαν κατά την ανταλλαγή, όπως αυτή εμφανίζεται στη δήλωση υπεραξίας, διαιρούμενη με τον αριθμό των τίτλων αυτών που ελήφθησαν κατά την ανταλλαγή, ή πρέπει να ληφθεί υπόψη μια σταθμισμένη μέση τιμή κτήσεως, συνυπολογιζομένων επίσης των μεταγενέστερων της ανταλλαγής πράξεων, όπως άλλων αποκτήσεων ή δωρεάν διανομής τίτλων της ίδιας εταιρίας;»

31 Με απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου της 10ης Νοεμβρίου 2017, οι υποθέσεις C-327/16 και C-421/16 ενώθηκαν προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του παραδεκτού

32 Όπως ανέφερε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 46 των προτάσεών του, από το άρθρο 1 της οδηγίας περί συγχωνεύσεων προκύπτει ότι αυτή εφαρμόζεται στις διασυνοριακές πράξεις συγχωνεύσεως, διασπάσεων, εισφορών ενεργητικού και ανταλλαγής μετοχών όπου εμπλέκονται εταιρίες δύο ή περισσότερων διαφορετικών κρατών μελών. Πλην όμως, τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης στην υπόθεση C-327/16 αφορούν πράξη ανταλλαγής τίτλων όπου εμπλέκονται δύο εταιρίες εδρεύουσες στο ίδιο κράτος μέλος, εν προκειμένω στη Γαλλία.

33 Πρέπει να υπομνησθεί συναφώς ότι το Δικαστήριο έκρινε παραδεκτές αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως σε περιπτώσεις όπου, καίτοι τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης δεν ενέπιπταν ευθέως στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, οι διατάξεις του δικαίου αυτού είχαν καταστεί εφαρμοστέες δυνάμει εθνικής νομοθεσίας, η οποία προβλέπει, για καταστάσεις των οποίων όλα τα στοιχεία περιορίζονται στο εσωτερικό ενός μόνον κράτους μέλους, λύσεις αντίστοιχες με αυτές που προβλέπει το δίκαιο της Ένωσης (απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, σκέψη 53 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

34 Πράγματι, σε τέτοιες περιπτώσεις, υφίσταται οπωσδήποτε συμφέρον της Ένωσης για ομοιόμορφη ερμηνεία διατάξεων ή εννοιών του δικαίου της Ένωσης, ανεξάρτητα από τις συνθήκες υπό τις οποίες αυτές εφαρμόζονται, προς αποφυγή ερμηνευτικών αποκλίσεων στο μέλλον (απόφαση της 14ης Μαρτίου 2013, Allianz Hungária Biztosító κ.λπ., C-32/11, EU:C:2013:160, σκέψη 20 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

35 Εν προκειμένω, πρέπει να επισημανθεί, πρώτον, ότι τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, ήτοι των διατάξεων της οδηγίας περί συγχωνεύσεων.

36 Δεύτερον, απαντώντας στο από 21 Ιουλίου 2016 αίτημα του Δικαστηρίου για παροχή διευκρινίσεων, το αιτούν δικαστήριο διευκρίνισε ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης νομοθεσία, η οποία θεσπίσθηκε προς εφαρμογή της οδηγίας περί συγχωνεύσεων, εφαρμόζεται υπό τους ίδιους όρους στις πράξεις ανταλλαγής τίτλων, είτε αυτές είναι αμιγώς εσωτερικές είτε διασυνοριακές, εφόσον ο φορολογούμενος κάτοχος τίτλων έχει φορολογική κατοικία στη Γαλλία κατά την ημερομηνία της ανταλλαγής.

37 Δεδομένου ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική νομοθεσία ευθυγραμμίζεται, ως προς τις λύσεις που προβλέπονται για καταστάσεις όπου η ανταλλαγή των τίτλων είναι αμιγώς εσωτερική, με εκείνες που προβλέπει η οδηγία περί συγχωνεύσεων, διαπιστώνεται ότι τα ερωτήματα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο στην υπόθεση C-327/16 είναι παραδεκτά.

38 Όσον αφορά την υπόθεση C-421/16, η Αυστριακή Κυβέρνηση φρονεί, κατ' ουσίαν, ότι δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας περί συγχωνεύσεων η περίπτωση εκείνη κατά την οποία ο εταίρος της αποκτώμενης εταιρίας έχει τη φορολογική κατοικία του σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο της αποκτώμενης εταιρίας ή της αποκτώσας εταιρίας. Στη δε υπόθεση της κύριας δίκης, ο M. Lassus είχε, κατά την επίμαχη πράξη ανταλλαγής των τίτλων, τη φορολογική κατοικία του στο Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ η αποκτώμενη εταιρία και η αποκτώσα εταιρία ήταν εγκατεστημένες, αντιστοίχως, στη Γαλλία και στο Λουξεμβούργο.

39 Ως προς τούτο, πρέπει να επισημανθεί ότι καμία διάταξη της οδηγίας περί συγχωνεύσεων δεν προβλέπει τέτοιο περιορισμό του πεδίου εφαρμογής της.

40 Πράγματι, όπως αναφέρθηκε στη σκέψη 32 της παρούσας αποφάσεως, η οδηγία περί συγχωνεύσεων εφαρμόζεται εφόσον η ανταλλαγή τίτλων, κατά την έννοια του άρθρου 2 της οδηγίας αυτής, πραγματοποιείται μεταξύ δύο ή περισσότερων εταιριών διαφορετικών κρατών μελών που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 3 της οδηγίας περί συγχωνεύσεων.

41 Ως εκ τούτου, προκειμένου να καθορισθεί το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας περί συγχωνεύσεων, δεν ασκεί επιρροή το γεγονός ότι ο κάτοχος των κρίσιμων τίτλων έχει τη φορολογική κατοικία του σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνα των εταιριών που αφορά η ανταλλαγή τίτλων.

42 Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται, αφενός, ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης πράξη αφορά δύο εταιρίες δύο διαφορετικών κρατών μελών και, αφετέρου, ότι οι οικείες εταιρίες πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 3 της οδηγίας αυτής.

43 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η οδηγία περί συγχωνεύσεων εφαρμόζεται μόνο στην περίπτωση που ο εταίρος της αποκτώμενης εταιρίας έχει φορολογική κατοικία στο ίδιο κράτος μέλος με αυτό όπου έχει την έδρα της η αποκτώμενη εταιρία ή η αποκτώσα εταιρία. Κατά συνέπεια, πρέπει να δοθεί απάντηση στα ερωτήματα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο στην υπόθεση C-421/16.

Επί της ουσίας

Επί των πρώτων ερωτημάτων

44 Με τα πρώτα ερωτήματα στις υποθέσεις C-327/16 και C-421/16, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί κατά πόσον το άρθρο 8 της οδηγίας περί συγχωνεύσεων έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε νομοθεσία κράτους μέλους, βάσει της οποίας η προκύπτουσα από πράξη ανταλλαγής τίτλων υπεραξία βεβαιώνεται κατά την πράξη αυτή, αλλά η φορολόγησή της αναβάλλεται έως το έτος κατά το οποίο επέρχεται το γεγονός που αίρει την αναβολή φορολογήσεως, εν προκειμένω η μεταβίβαση των τίτλων που ελήφθησαν ως αντάλλαγμα.

45 Προκαταρκτικώς, διαπιστώνεται ότι, στις δύο αυτές υποθέσεις, δεν υποστηρίχθηκε ότι οι εμπλεκόμενοι φορολογούμενοι απέδωσαν στους τίτλους που ελήφθησαν ως αντάλλαγμα μεγαλύτερη φορολογική αξία από όση είχαν οι ανταλλασσόμενοι τίτλοι αμέσως πριν από την επίμαχη πράξη ανταλλαγής. Ως εκ τούτου, το άρθρο 8 παράγραφος 1, της οδηγίας περί συγχωνεύσεων τυγχάνει εφαρμογής στις κρίσιμες πράξεις ανταλλαγής.

46 Κατά το γράμμα της διατάξεως αυτής, η παροχή, επ' ευκαιρία ανταλλαγής μετοχών, τίτλων παραστατικών του εταιρικού κεφαλαίου της λήπτριας ή αποκτώσας εταιρίας σε εταίρο της εισφέρουσας ή αποκτώμενης εταιρίας, σε αντάλλαγμα τίτλων παραστατικών του εταιρικού κεφαλαίου της δεύτερης αυτής εταιρίας, δεν πρέπει να συνεπάγεται, αυτή καθαυτήν, καμία φορολόγηση του εισοδήματος, των κερδών ή των υπεραξιών αυτού του εταίρου.

47 Με αυτή την επιταγή φορολογικής ουδετερότητας έναντι τέτοιου εταίρου, η οδηγία περί συγχωνεύσεων σκοπεί, όπως προκύπτει από την πρώτη και την τέταρτη αιτιολογική της σκέψη, στο να διασφαλισθεί ότι η ανταλλαγή τίτλων εταιριών διαφορετικών κρατών μελών δεν θα εμποδίζεται από ειδικούς περιορισμούς, μειονεκτήματα ή στρεβλώσεις που απορρέουν από τις φορολογικές διατάξεις των κρατών μελών (απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2008, A.T., C-285/07, EU:C:2008:705, σκέψη 21).

48 Ωστόσο, πρέπει να υπομνησθεί ότι η οδηγία περί συγχωνεύσεων σκοπεί, σύμφωνα με την τέταρτη αιτιολογική σκέψη της, στη διασφάλιση των δημοσιονομικών συμφερόντων του κράτους της εισφέρουσας ή της εξαγορασθείσας εταιρίας. Μεταξύ δε των δημοσιονομικών αυτών συμφερόντων περιλαμβάνεται η αρμοδιότητα προς φορολόγηση της υπεραξίας σε σχέση με τίτλους που υπήρχαν πριν από την ανταλλαγή τίτλων.

49 Στο πλαίσιο αυτό, το άρθρο 8, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας περί συγχωνεύσεων ορίζει ότι η εφαρμογή της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να φορολογούν το κέρδος που προκύπτει από τη μεταγενέστερη μεταβίβαση των ληφθέντων τίτλων, ακριβώς όπως το κέρδος που προκύπτει από τη μεταβίβαση των τίτλων που υπήρχαν πριν από την απόκτηση (βλ., συναφώς, απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2008, A.T., C-285/07, EU:C:2008:705, σκέψη 35).

50 Διαπιστώνεται ότι, καίτοι το άρθρο 8 παράγραφος 1, της οδηγίας περί συγχωνεύσεων διασφαλίζει τη φορολογική ουδετερότητα μιας πράξεως ανταλλαγής τίτλων, καθόσον προβλέπει ότι μια τέτοια πράξη δεν μπορεί, αυτή καθαυτήν, να συνεπάγεται φορολόγηση της υπεραξίας που προκύπτει εξ αυτής, εντούτοις, η φορολογική αυτή ουδετερότητα δεν σημαίνει ότι μια τέτοια υπεραξία δεν υπόκειται σε φορολόγηση εκ μέρους των κρατών μελών που διαθέτουν φορολογική αρμοδιότητα επ' αυτής, αλλά απλώς ότι η πράξη αυτή ανταλλαγής δεν μπορεί να χαρακτηρισθεί ως η γενεσιουργός αιτία της φορολογήσεως.

51 Ωστόσο, ούτε το άρθρο 8 της οδηγίας περί συγχωνεύσεων ούτε κάποιο άλλο άρθρο της οδηγίας αυτής περιέχουν διατάξεις σχετικά με τα φορολογικά μέτρα που είναι κατάλληλα για την εφαρμογή του άρθρου αυτού.

52 Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη διαθέτουν, τηρουμένου του δικαίου της Ένωσης, ορισμένη διακριτική ευχέρεια όσον αφορά την εφαρμογή αυτή (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 5ης Ιουλίου 2007, Kofoed, C-321/05, EU:C:2007:408, σκέψεις 41 έως 43, καθώς και της 23ης Νοεμβρίου 2017, A, C-292/16, EU:C:2017:888, σκέψη 22).

53 Όσον αφορά το μέτρο που προβλέπει η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης νομοθεσία, τούτο συνίσταται, σε πρώτο στάδιο, στη βεβαίωση της υπεραξίας που προκύπτει από την πράξη ανταλλαγής τίτλων κατά την πράξη αυτή και, σε δεύτερο στάδιο, στην αναβολή της φορολογήσεώς της έως την ημερομηνία της μεταγενέστερης μεταβιβάσεως των τίτλων που ελήφθησαν ως αντάλλαγμα.

54 Στον βαθμό που το αποτέλεσμά του είναι να αναβληθεί η γενεσιουργός αιτία της φορολογήσεως της υπεραξίας αυτής έως το έτος κατά το οποίο επέρχεται το γεγονός που αίρει την αναβολή φορολογήσεως, δηλαδή η μεταβίβαση των τίτλων που ελήφθησαν ως αντάλλαγμα, ένα τέτοιο μέτρο διασφαλίζει, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 59 και 60 των προτάσεών του, ότι η πράξη ανταλλαγής τίτλων δεν συνεπάγεται, αυτή καθαυτήν, καμία φορολόγηση της εν λόγω υπεραξίας. Με το μέτρο αυτό τηρείται, ως εκ τούτου, η αρχή της φορολογικής ουδετερότητας, κατά την έννοια του άρθρου 8 παράγραφος 1, της οδηγίας περί συγχωνεύσεων.

55 Το ανωτέρω συμπέρασμα δεν είναι δυνατόν να κλονισθεί από το γεγονός και μόνον ότι η υπεραξία που προκύπτει από πράξη ανταλλαγής τίτλων βεβαιώνεται κατά την πράξη αυτή. Συναφώς, πρέπει να διευκρινισθεί ότι η βεβαίωση αυτή αποτελεί απλώς μια μέθοδο με την οποία το κράτος μέλος –το οποίο διαθέτει φορολογική αρμοδιότητα επί των τίτλων που υπήρχαν πριν από την πράξη ανταλλαγής, αλλά, βάσει του άρθρου 8 παράγραφος 1, της οδηγίας περί συγχωνεύσεων, δεν μπόρεσε να την ασκήσει κατά την ανταλλαγή αυτή–, έχει τη δυνατότητα να διατηρήσει τη φορολογική αρμοδιότητά του και να την ασκήσει σε μεταγενέστερο στάδιο, ήτοι κατά την ημερομηνία της μεταβιβάσεως των τίτλων που ελήφθησαν ως αντάλλαγμα, σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας αυτής.

56 Υπό τις συνθήκες αυτές, στα πρώτα ερωτήματα στις υποθέσεις C-327/16 και C-421/16 πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 8 της οδηγίας περί συγχωνεύσεων έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε νομοθεσία κράτους μέλους, βάσει της οποίας η προκύπτουσα από πράξη ανταλλαγής τίτλων υπεραξία βεβαιώνεται κατά την πράξη αυτή, αλλά η φορολόγησή της αναβάλλεται έως το έτος κατά το οποίο επέρχεται το γεγονός που αίρει την αναβολή φορολογήσεως, εν προκειμένω η μεταβίβαση των τίτλων που ελήφθησαν ως αντάλλαγμα.

Επί των δευτέρων ερωτημάτων

57 Με τα δεύτερα ερωτήματα στις υποθέσεις C-327/16 και C-421/16, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί κατά πόσον το άρθρο 8 της οδηγίας περί συγχωνεύσεων έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε νομοθεσία κράτους μέλους που προβλέπει φορολόγηση της σχετικής με πράξη ανταλλαγής τίτλων υπεραξίας, η οποία τέθηκε υπό καθεστώς αναβολής της φορολογήσεως, κατά τη μεταγενέστερη μεταβίβαση των τίτλων που ελήφθησαν ως αντάλλαγμα, παρά το γεγονός ότι η εν λόγω μεταβίβαση δεν υπάγεται στη φορολογική αρμοδιότητα του κράτους μέλους αυτού.

58 Όπως διαπιστώθηκε στις σκέψεις 49 και 50 της παρούσας αποφάσεως, από το άρθρο 8 παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας περί συγχωνεύσεων προκύπτει ότι η φορολογική ουδετερότητα που επιβάλλεται κατά την πράξη ανταλλαγής τίτλων βάσει της παραγράφου 1 του άρθρου 8 δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη να φορολογούν την υπεραξία που προκύπτει από τη μεταγενέστερη μεταβίβαση των τίτλων που ελήφθησαν ως αντάλλαγμα κατά τον ίδιο τρόπο με την υπεραξία που προκύπτει από τη μεταβίβαση των τίτλων που υπήρχαν πριν από την απόκτηση.

59 Το άρθρο 8 παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, αναγνωρίζει επομένως στα κράτη μέλη, τα οποία έχουν φορολογική αρμοδιότητα επί της σχετικής με την πράξη ανταλλαγής τίτλων υπεραξίας, αλλά, κατ' εφαρμογή της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, εμποδίστηκαν να την ασκήσουν κατά την εν λόγω πράξη ανταλλαγής, το δικαίωμα να ασκήσουν την αρμοδιότητα αυτή κατά την ημερομηνία της μεταγενέστερης μεταβιβάσεως των τίτλων που ελήφθησαν ως αντάλλαγμα.

60 Πάντως, όπως ανέφερε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 68 των προτάσεών του, η οδηγία περί συγχωνεύσεων δεν εναρμονίζει τα κριτήρια κατανομής της φορολογικής αρμοδιότητας μεταξύ των κρατών μελών. Επομένως, δεν ρυθμίζει την κατανομή της εξουσίας φορολογήσεως μιας τέτοιας υπεραξίας.

61 Ελλείψει εναρμονίσεως σε επίπεδο Ένωσης, τα κράτη μέλη εξακολουθούν να είναι αρμόδια να καθορίζουν, συμβατικώς ή μονομερώς, τηρώντας το δίκαιο της Ένωσης, τα κριτήρια κατανομής της φορολογικής τους αρμοδιότητας, προκειμένου να εξαλείψουν τη διπλή φορολόγηση (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 29ης Νοεμβρίου 2011, National Grid Indus, C-371/10, EU:C:2011:785, σκέψεις 45 και 46 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

62 Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο φρονεί ότι οι υπεραξίες που προέκυψαν από τις σχετικές πράξεις ανταλλαγής τίτλων υπάγονται, βάσει του εθνικού και του συμβατικού δικαίου, στη φορολογική αρμοδιότητα της Γαλλικής Δημοκρατίας.

63 Υπό τις συνθήκες αυτές, και δεδομένου ότι η οδηγία περί συγχωνεύσεων δεν εμποδίζει, όπως προκύπτει από τη σκέψη 56 της παρούσας αποφάσεως, την αναβολή της φορολογήσεως της υπεραξίας που προκύπτει από πράξη ανταλλαγής τίτλων έως τη μεταγενέστερη μεταβίβαση των τίτλων που ελήφθησαν ως αντάλλαγμα, η οδηγία αυτή δεν εμποδίζει το οικείο κράτος μέλος να φορολογήσει την εν λόγω υπεραξία κατά τη μεταβίβαση αυτή.

64 Το γεγονός και μόνον ότι η μεταβίβαση των τίτλων που ελήφθησαν ως αντάλλαγμα υπάγεται στη φορολογική αρμοδιότητα κράτους μέλους διαφορετικού από εκείνο που είναι φορολογικά αρμόδιο επί της υπεραξίας που προκύπτει από την πράξη ανταλλαγής τίτλων δεν είναι δυνατόν, όπως προκύπτει από τα σημεία 69 έως 71 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα, να στερήσει από το δεύτερο εκ των δύο αυτών κρατών μελών το δικαίωμα να ασκήσει τη φορολογική αρμοδιότητά του επί υπεραξίας που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του αυτής.

65 Η διαπίστωση αυτή συνάδει επίσης προς την αρχή της φορολογικής εδαφικότητας σε συνδυασμό με ένα χρονικό στοιχείο που αναγνωρίζεται από το Δικαστήριο, σύμφωνα με το οποίο ένα κράτος μέλος έχει το δικαίωμα να φορολογήσει την υπεραξία που δημιουργήθηκε εντός του πλαισίου της φορολογικής του αρμοδιότητας, προκειμένου να διατηρηθεί η κατανομή της φορολογικής εξουσίας μεταξύ των κρατών μελών (βλ., συναφώς, απόφαση της 29ης Νοεμβρίου 2011, National Grid Indus, C-371/10, EU:C:2011:785, σκέψεις 45 και 46 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

66 Επομένως, στα δεύτερα ερωτήματα που υποβλήθηκαν στις υποθέσεις C-327/16 και C-421/16 πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 8 της οδηγίας περί συγχωνεύσεων έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε νομοθεσία κράτους μέλους που προβλέπει φορολόγηση της σχετικής με πράξη ανταλλαγής τίτλων υπεραξίας, η οποία είχε τεθεί υπό καθεστώς αναβολής της φορολογήσεως, κατά τη μεταγενέστερη μεταβίβαση των τίτλων που ελήφθησαν ως αντάλλαγμα, παρά το γεγονός ότι η μεταβίβαση αυτή δεν υπάγεται στη φορολογική αρμοδιότητα του κράτους μέλους αυτού.

Επί του τρίτου, του τετάρτου και του πέμπτου ερωτήματος στην υπόθεση C-421/16

67 Προκαταρκτικώς, πρέπει να σημειωθεί ότι, όπως προκύπτει από τη διαβιβασθείσα στο Δικαστήριο δικογραφία, ο M. Lassus, κατά την ημερομηνία της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης πράξεως ανταλλαγής τίτλων, είχε τη φορολογική κατοικία του στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ωστόσο, βάσει της

Γαλλοβρετανικής Συμβάσεως, εξομοιώθηκε με φορολογούμενο κάτοχο τίτλων που κατοικεί στη Γαλλία, με αποτέλεσμα η προκύπτουσα από την πράξη αυτή ανταλλαγής τίτλων υπεραξία να υπάγεται στη φορολογική αρμοδιότητα του κράτους μέλους αυτού.

68 Από την εν λόγω δικογραφία προκύπτει επίσης ότι, βάσει της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης νομοθεσίας, οι απομειώσεις που σημειώθηκαν κατά τη διάρκεια ενός έτους αφαιρούνται από τις ίδιας φύσεως υπεραξίες που προέκυψαν κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους ή των επομένων πέντε ετών. Στη δε υπόθεση της κύριας δίκης, δεν αμφισβητείται ότι η συγκεκριμένη απομείωση σημειώθηκε εντός της πενταετίας αυτής.

69 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Γαλλική Κυβέρνηση διευκρίνισε ότι αφαίρεση ενδεχόμενης απομειώσεως, η οποία σημειώθηκε κατά τη μεταγενέστερη μεταβίβαση των τίτλων που ελήφθησαν ως αντάλλαγμα, από την υπεραξία που τέθηκε σε καθεστώς αναβολής της φορολογήσεως, δεν χωρεί σε περίπτωση που, κατά το χρονικό σημείο της μεταβιβάσεως αυτής, ο φορολογούμενος κάτοχος των τίτλων αυτών δεν έχει τη φορολογική κατοικία του στη Γαλλία.

70 Στο πλαίσιο αυτό, με το τρίτο, το τέταρτο και το πέμπτο ερώτημα στην υπόθεση C-421/16, τα οποία πρέπει να εξετασθούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί κατά πόσον η οδηγία περί συγχωνεύσεων και το άρθρο 49 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε νομοθεσία κράτους μέλους η οποία, σε περίπτωση κατά την οποία η μεταγενέστερη μεταβίβαση τίτλων ληφθέντων ως αντάλλαγμα δεν υπάγεται στη φορολογική αρμοδιότητα του κράτους μέλους αυτού, προβλέπει τη φορολόγηση της υπεραξίας, που τέθηκε σε καθεστώς αναβολής της φορολογήσεως, κατά τη μεταβίβαση αυτή, χωρίς να λαμβάνει υπόψη ενδεχόμενη απομείωση που σημειώθηκε κατά την εν λόγω μεταβίβαση, ενώ λαμβάνεται υπόψη τέτοια απομείωση όταν ο φορολογούμενος κάτοχος τίτλων έχει τη φορολογική κατοικία του στο εν λόγω κράτος μέλος κατά την ημερομηνία της προμνησθείσας μεταβιβάσεως. Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινισθεί, ενδεχομένως, ο τρόπος με τον οποίο αφαιρείται και υπολογίζεται η απομείωση αυτή.

71 Πρέπει να υπομνησθεί ότι οι πράξεις που εμπίπτουν στην οδηγία περί συγχωνεύσεων συνιστούν ειδικό τρόπο ασκήσεως της ελευθερίας εγκαταστάσεως, ο οποίος είναι σημαντικός για την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, και ότι, ως εκ τούτου, συνιστούν οικονομικές δραστηριότητες ως προς τις οποίες τα κράτη μέλη οφείλουν να σέβονται την ελευθερία αυτή (απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 2017, A, C-292/16, EU:C:2017:888, σκέψη 23 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

72 Εντούτοις, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 78, 100 και 101 των προτάσεών του, η οδηγία περί συγχωνεύσεων δεν διέπει το ζήτημα σχετικά με τη δυνατότητα αφαιρέσεως ενδεχόμενης απομειώσεως που σημειώθηκε κατά τη μεταγενέστερη μεταβίβαση των τίτλων που ελήφθησαν ως αντάλλαγμα ούτε ρυθμίζει τις λεπτομέρειες της αφαιρέσεως αυτής και του υπολογισμού της. Τα σχετικά με την αφαίρεση αυτή ζητήματα εμπίπτουν, ως εκ τούτου, στο εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους καταγωγής, τηρουμένου του δικαίου της Ένωσης, εν προκειμένω, ιδίως του άρθρου 49 ΣΛΕΕ.

73 Κατά συνέπεια, τα εν λόγω ερωτήματα πρέπει να εξετασθούν αποκλειστικώς υπό το πρίσμα του άρθρου 49 ΣΛΕΕ.

74 Πρέπει να υπομνησθεί συναφώς ότι ως περιορισμοί της ελευθερίας εγκαταστάσεως πρέπει να νοούνται, υπό την έννοια του άρθρου 49 ΣΛΕΕ, όλα τα μέτρα που απαγορεύουν, παρακωλύουν ή καθιστούν λιγότερο ελκυστική την άσκηση της ελευθερίας αυτής (απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 2017, A, C-292/16, EU:C:2017:888, σκέψη 25 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

75 Εν προκειμένω, πρέπει να επισημανθεί ότι, κατά τον χρόνο της μεταγενέστερης μεταβιβάσεως των τίτλων που ελήφθησαν ως αντάλλαγμα, ο M. Lassus ήταν φορολογούμενος κάτοχος τίτλων με φορολογική κατοικία στην αλλοδαπή, οπότε δεν μπορούσε να αφαιρέσει ενδεχόμενη απομείωση,

σημειωθείσα κατά τη μεταβίβαση αυτή, από την υπεραξία που προέκυψε από την ανταλλαγή και ετέθη σε καθεστώς αναβολής της φορολογήσεως, ενώ εάν ήταν φορολογούμενος κάτοχος τίτλων με φορολογική κατοικία στην ημεδαπή, θα μπορούσε να προβεί στην αφαίρεση αυτή.

76 Τέτοια διαφορετική μεταχείριση, ανάλογα με το εάν, κατά τον χρόνο μεταβιβάσεως των τίτλων που ελήφθησαν ως αντάλλαγμα, ο φορολογούμενος κάτοχος τίτλων έχει τη φορολογική κατοικία του στο οικείο κράτος μέλος ή όχι, ενδέχεται να παρακωλύσει ή να καταστήσει λιγότερο ελκυστικές, για τους φορολογουμένους κατόχους τίτλων με φορολογική κατοικία στην αλλοδαπή, τις πράξεις αναδιαρθρώσεως εταιριών που εμπίπτουν στην οδηγία περί συγχωνεύσεων και, ως εκ τούτου, συνιστά εμπόδιο στην ελευθερία εγκαταστάσεως.

77 Τέτοιο εμπόδιο μπορεί να γίνει δεκτό μόνον εφόσον αφορά περιπτώσεις που δεν είναι αντικειμενικώς συγκρίσιμες ή εφόσον μπορεί να δικαιολογηθεί από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος τους οποίους αναγνωρίζει το δίκαιο της Ένωσης. Επιπλέον, σε τέτοιες περιπτώσεις, θα πρέπει το εμπόδιο να είναι πρόσφορο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και να μην υπερβαίνει το αναγκαίο προς επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού μέτρο (απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 2017, A, C-292/16, EU:C:2017:888, σκέψη 28 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

78 Όσον αφορά το ζήτημα αν οι οικείες περιπτώσεις είναι παρεμφερείς, πρέπει να σημειωθεί ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης νομοθεσία σκοπεί στη φορολόγηση μιας προκύψασας από ανταλλαγή τίτλων υπεραξίας η οποία δημιουργήθηκε κατά τον χρόνο που ο M. Lassus εξομοιωνόταν με φορολογούμενο που έχει τη φορολογική κατοικία του στη Γαλλία. Ως προς μια τέτοια φορολόγηση, η οποία αναβάλλεται έως το χρονικό σημείο της μεταγενέστερης μεταβιβάσεως των τίτλων που ελήφθησαν ως αντάλλαγμα, η περίπτωση ενός φορολογουμένου κατόχου τίτλων που έχει φορολογική κατοικία στην αλλοδαπή κατά τον χρόνο της μεταβιβάσεως, όπως αυτή του M. Lassus, είναι αντικειμενικώς παρεμφερής εκείνης ενός φορολογουμένου κατόχου τίτλων που έχει φορολογική κατοικία στην ημεδαπή κατά τον χρόνο της ίδιας μεταβιβάσεως.

79 Όσον αφορά το ζήτημα κατά πόσον το επίμαχο εμπόδιο μπορεί να δικαιολογηθεί από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος τους οποίους αναγνωρίζει το δίκαιο της Ένωσης, η Γαλλική Κυβέρνηση φρονεί ότι ο επιτακτικός λόγος γενικού συμφέροντος που συνδέεται με την κατανομή της φορολογικής αρμοδιότητας μεταξύ των κρατών μελών μπορεί να δικαιολογήσει ένα τέτοιο εμπόδιο.

80 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η διατήρηση της κατανομής της φορολογικής αρμοδιότητας μεταξύ των κρατών μελών αποτελεί σκοπό που έχει αναγνωρισθεί από το Δικαστήριο (βλ., συναφώς, απόφαση της 29ης Νοεμβρίου 2011, National Grid Indus, C-371/10, EU:C:2011:785, σκέψη 45).

81 Ωστόσο, όπως διαπίστωσε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 93 των προτάσεών του, υπό περιστάσεις όπως οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης, ο σκοπός αυτός δεν είναι δυνατόν να δικαιολογήσει τέτοιο εμπόδιο, καθόσον αφορά μόνον τη φορολογική αρμοδιότητα της Γαλλικής Δημοκρατίας.

82 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να διευκρινιστεί ότι οι περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης διαφέρουν από εκείνες στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκε η νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τη φορολόγηση κατά την έξοδο των υπεραξιών από τη χώρα, όπως η απόφαση της 29ης Νοεμβρίου 2011, National Grid Indus (C-371/10, EU:C:2011:785). Πράγματι, η υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση αυτή αφορούσε την αναβολή εισπράξεως του φόρου, δηλαδή φορολογική οφειλή που είχε οριστικά βεβαιωθεί κατά την ημερομηνία κατά την οποία ο φορολογούμενος, εξαιτίας της μεταφοράς της κατοικίας του, έπαυσε να υπόκειται σε φόρο στο κράτος μέλος καταγωγής, και όχι, όπως στην υπόθεση της κύριας δίκης, αναβολή φορολογήσεως. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 61 της αποφάσεως της 29ης Νοεμβρίου 2011, National Grid Indus (C-371/10, EU:C:2011:785), ότι τυχόν μη συνυπολογισμός των απομειώσεων από το κράτος μέλος υποδοχής δεν δημιουργεί καμία υποχρέωση για το κράτος μέλος καταγωγής να επαναξιολογήσει, κατά την ημερομηνία της οριστικής μεταβιβάσεως των νέων εταιρικών

μεριδίων, μια φορολογική οφειλή που βεβαιώθηκε οριστικά κατά την ημερομηνία που ο φορολογούμενος έπαυσε να υπόκειται σε φόρο στο κράτος μέλος καταγωγής, λόγω της μεταφοράς της κατοικίας του.

83 Η αναβολή, όμως, της φορολογήσεως της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης υπεραξίας έως τη μεταγενέστερη μεταβίβαση των τίτλων που ελήφθησαν ως αντάλλαγμα έχει ως συνέπεια η υπεραξία αυτή, παρά το γεγονός ότι βεβαιώθηκε κατά την πράξη ανταλλαγής τίτλων, να μη φορολογείται παρά μόνον κατά την ημερομηνία της μεταγενέστερης αυτής μεταβιβάσεως. Τούτο σημαίνει ότι το οικείο κράτος μέλος ασκεί τη φορολογική του αρμοδιότητα επί της εν λόγω υπεραξίας κατά τον χρόνο που σημειώνεται η επίμαχη απομείωση. Ως εκ τούτου, όπως επισήμανε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ο συνυπολογισμός μιας τέτοιας απομειώσεως εντάσσεται, ως συνακόλουθο, στην υποχρέωση του κράτους μέλους αυτού που προτίθεται να ασκήσει τη φορολογική του αρμοδιότητα επί της ίδιας αυτής υπεραξίας η οποία κατέστη πράγματι φορολογητέα κατά την ημερομηνία της εν λόγω μεταβιβάσεως.

84 Ως εκ τούτου, το άρθρο 49 ΣΛΕΕ αντιτίθεται σε νομοθεσία κράτους μέλους, η οποία, σε περίπτωση που η μεταγενέστερη μεταβίβαση των τίτλων που ελήφθησαν ως αντάλλαγμα δεν εμπίπτει στη φορολογική αρμοδιότητα του κράτους μέλους αυτού, προβλέπει τη φορολόγηση της υπεραξίας που ετέθη υπό καθεστώς αναβολής της φορολογήσεως κατά τη μεταβίβαση αυτή, χωρίς να λαμβάνει υπόψη την ενδεχόμενη απομείωση που σημειώθηκε κατά την εν λόγω μεταβίβαση, ενώ μια τέτοια απομείωση λαμβάνεται υπόψη όταν ο φορολογούμενος κάτοχος τίτλων έχει τη φορολογική κατοικία του στο εν λόγω κράτος μέλος κατά την ημερομηνία της προμνησθείσας μεταβιβάσεως.

85 Όσον αφορά τις λεπτομέρειες σχετικά με την αφαίρεση και τον υπολογισμό της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης απομειώσεως, το δίκαιο της Ένωσης, όπως προκύπτει από τη σκέψη 72 της παρούσας αποφάσεως, δεν ρυθμίζει τέτοιες λεπτομέρειες, οπότε εναπόκειται στα κράτη μέλη να τις καθορίσουν, τηρώντας το δίκαιο της Ένωσης και, εν προκειμένω, ιδίως το άρθρο 49 ΣΛΕΕ.

86 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, στο τρίτο, στο τέταρτο και στο πέμπτο ερώτημα στην υπόθεση C-421/16 πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 49 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε νομοθεσία κράτους μέλους η οποία, σε περίπτωση που η μεταγενέστερη μεταβίβαση τίτλων ληφθέντων ως αντάλλαγμα δεν υπάγεται στη φορολογική δικαιοδοσία του κράτους μέλους αυτού, προβλέπει τη φορολόγηση της υπεραξίας που τέθηκε σε καθεστώς αναβολής της φορολογήσεως κατά τη μεταβίβαση αυτή, χωρίς να λαμβάνει υπόψη ενδεχόμενη απομείωση που σημειώθηκε κατά την εν λόγω μεταβίβαση, ενώ λαμβάνεται υπόψη τέτοια απομείωση όταν ο φορολογούμενος κάτοχος τίτλων έχει τη φορολογική κατοικία του στο εν λόγω κράτος μέλος κατά την ημερομηνία της προμνησθείσας μεταβιβάσεως. Εναπόκειται στα κράτη μέλη να καθορίσουν τους όρους σχετικά με την αφαίρεση και τον υπολογισμό της απομειώσεως αυτής, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης και ειδικότερα, εν προκειμένω, με την ελευθερία εγκαταστάσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

87 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 8 της οδηγίας 90/434/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 1990, σχετικά με το κοινό φορολογικό καθεστώς για τις συγχωνεύσεις, διασπάσεις, εισφορές ενεργητικού και ανταλλαγές μετοχών που αφορούν εταιρίες διαφορετικών κρατών μελών, όπως τροποποιήθηκε με την πράξη περί των όρων προσχωρήσεως του Βασιλείου της Νορβηγίας,**

της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας, και όπως προσαρμόστηκε με την απόφαση 95/1/ΕΚ, Ευρατόμ, ΕΚΑΧ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 1ης Ιανουαρίου 1995, έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε νομοθεσία κράτους μέλους, βάσει της οποίας η προκύπτουσα από πράξη ανταλλαγής τίτλων υπεραξία βεβαιώνεται κατά την πράξη αυτή, αλλά η φορολόγησή της αναβάλλεται έως το έτος κατά το οποίο επέρχεται το γεγονός που αίρει την αναβολή φορολογήσεως, εν προκειμένω η μεταβίβαση των τίτλων που ελήφθησαν ως αντάλλαγμα.

2) **Το άρθρο 8 της οδηγίας 90/434, όπως τροποποιήθηκε με την πράξη περί των όρων προσχωρήσεως του Βασιλείου της Νορβηγίας, της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας, και όπως προσαρμόστηκε με την απόφαση 95/1, έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε νομοθεσία κράτους μέλους που προβλέπει φορολόγηση της σχετικής με πράξη ανταλλαγής τίτλων υπεραξίας, η οποία είχε τεθεί υπό καθεστώς αναβολής της φορολογήσεως, κατά τη μεταγενέστερη μεταβίβαση των τίτλων που ελήφθησαν ως αντάλλαγμα, παρά το γεγονός ότι η εν λόγω μεταβίβαση δεν υπάγεται στη φορολογική αρμοδιότητα του κράτους μέλους αυτού.**

3) **Το άρθρο 49 ΣΛΕΕ έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε νομοθεσία κράτους μέλους η οποία, σε περίπτωση που η μεταγενέστερη μεταβίβαση τίτλων ληφθέντων ως αντάλλαγμα δεν υπάγεται στη φορολογική δικαιοδοσία του κράτους μέλους αυτού, προβλέπει τη φορολόγηση της υπεραξίας που τέθηκε σε καθεστώς αναβολής της φορολογήσεως κατά τη μεταβίβαση αυτή, χωρίς να λαμβάνει υπόψη ενδεχόμενη απομείωση που σημειώθηκε κατά την εν λόγω μεταβίβαση, ενώ λαμβάνεται υπόψη τέτοια απομείωση όταν ο φορολογούμενος κάτοχος τίτλων έχει τη φορολογική κατοικία του στο εν λόγω κράτος μέλος κατά την ημερομηνία της προμνησθείσας μεταβιβάσεως. Εναπόκειται στα κράτη μέλη να καθορίσουν τους όρους σχετικά με την αφαίρεση και τον υπολογισμό της απομειώσεως αυτής, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης και ειδικότερα, εν προκειμένω, με την ελευθερία εγκαταστάσεως.**

(υπογραφές)